

SMYSL EXISTENCE

Jaký smysl má vydávání právě tohoto časopisu? Možná je naprosto zanedbatelný. Kolika lidem se dostává do rukou? Náklad je malý už díky způsobu tisku. To je samozřejmě velmi relativní, protože zkusme se zamyslet, co by tak asi dokázali vytisknout s naším stávajícím vybavením Komenský se svými souvěrci? Jenže jim se o něčem takovém ani nesnilo. Svou tiskárnu museli skrývat a přemísťovat a pak pracně vybrát literku po literce, sesazovat ručně do tiskového rámu, tisknout arch po archu na primitivním lisu...

Ing. Jiří Elger říkával k posluchačům svých nesmírně fundovaných přednášek – „Kdyby jen jeden jediný posluchač našel díky této přednášce správný směr ve svém duchovním hledání, pak jistě nebyla proslovena nadarmo!“ Ale i těm, kteří přišli jen z pouhé zvědavosti, bez toho že by něco vůbec měli v úmyslu praktikovat, může uvíznout v podvědomí pár myšlenek, pár nezkreslených informací, které jednou, jako semínko ve větru, můžou vyklíčit a přinést prospěch.

Význam inspirativních myšlenek se nedá měřit ekonomikou! Ekonomický přínos našeho časopisu je skutečně zanedbatelný, jak s typickým úsměškem míní bratr Ladislav Kloud. Kdyby bylo jen na něm, už by Poutník dávno neexistoval. S myšlenkou na zastavení vydávání přišel už několikrát. Je to jeho obehnaná písnička. Když by nebyl časopis, nemusela by být ani kancelář, ani nějaká redakční rada, ani ten, kdo to všechno dává fyzicky dohromady. Kdyby se s podobným měřítkem šlo ještě dál, nemusela by konec konců existovat ani brněnská obec unitářů, protože si svojí činností prostě na svoji existenci nevydělá.

Píšu to proto, aby bylo patrné, že taky v naší obci jsou nadšenci, kteří se snaží cosi vytvářet, i když není vidět žádný zisk, zatímco posměváčci a škarohlídové jsou tu od toho, aby vše zpochybňovali, případně i brzdili. Takovou brzdou mohlo být i vloupání do kanceláře a zcizení pokladny a účetních dokladů. Je tu jediná otázka - v čí prospěch se něco takového přihodilo? V můj rozhodně ne!

S trochou naděje na lepší budoucnost jsem si tedy vyslechl představu našeho nového předsedy PhDr. Borise Merhauta, který by rád vydával překlady prací amerického unitáře Petera Richardsona. Myslím si, že by se to dalo zvládnout s tím, co máme k dispozici, snad jen vazbu by bylo potřeba zadávat. A i kdybychom se nakrásně přiklonili k reprezentativnějšímu tisku, pak stále se ještě příprava dá realizovat na našem počítači. Jednalo by se o novou nabídku členům, příznivcům i dalším zájemcům. Význam brněnské obce by tím samozřejmě vzrostl.

S přáním všeho dobrého

Josef Hepp

Miloš Mikota:

UNITÁŘSTVÍ V INDII

Unitářství v Indii existuje a šíří se pod názvem Brahmo Samaj (čti Samadž). Založil je hinduistický reformátor Ram Mohan Roy. Pramenem k jeho reformačním pracem bylo jednak učení Upanišad, které dobře znal a jednak křesťanství, které silně zapůsobilo na jeho vnímavou duši. V hinduismu se mu nelíbilo „upalování vdov“, opovrhování lidmi bez „kasty“ a mnohobožské modloslužebnictví. Při studiu křesťanství si oblíbil éru reformace. To jej přivedlo k tomu, že by se mělo něco podobného uskutečnit v Indii. Aby mohl lépe studovat křesťanské Písmo, naučil se hebrejsky a řecky a vydal knihu nazvanou „Příkázání Ježíšova“, která však byla kritizována křesťanskými misionáři jako „neortodoxní“. Jeho práce by byla zůstala osamocena, kdyby nezaložil hnutí Brahmo Samaj. Jeho odpor k ortodoxnímu hinduismu posílila událost v rodině jeho bratra, který zemřel a jeho mladičká manželka podlehla nátlaku kněží, ač ji švagr od toho zrazoval, a dle hinduistické tradice byla s mrtvým manželem upálena. To se událo v roce 1811. (Popsal jsem tuto tragickou událost, v časopisu Cesty a cíle v roce 1944, str. 143 -144.)

Ram Mohan Roy byl prvním Indem, který v Indii, která byla pod panstvím Angličanů, zlomil indická pouta konvence, což si Angličané sami netroufali. Ram Mohan Roy však později v roce 1829, rok po založení unitářské náboženské společnosti Brahmo Samaj, přiměl tehdejšího indického místokrále Lorda Williama Bentincka, aby vydal zákon zakazující upalování vdov, tzv. „sátí“. Ram Mohun Roy byl prvním Indem, který podnikl samostatnou cestu lodí do Anglie.

Jestliže C. F. Andrews, M. A. ve své knize Renaissance v Indii (v r. 1912) napsal, že R. M. Roy „z křesťanství vzal pouze to nejlepší“, pak je třeba po pravdě říci, že to bylo právě anglické unitářství, které jej ovlivnilo. Brahmo Samaj je podle něj hnutí vzdělanější vrstvy v Bengálsku, odkud se šířilo do celé Indie. Důležitým počinem Brahmo Samaj bylo zavržení kastovníctví. O Rabindranathovi Thákurovi se zmiňuje jako o „jednom z největších myslitelů indických“. R. M. Roy zemřel v roce 1833 v Bristolu. Po jeho smrti mělo unitářské hnutí v Indii mnoho vynikajících vůdců. Vynikajícím byl např. Debendranath Thákur (Tagore) zvaný Mahariši, Keshab Chandra Sen a konečně i nám známý Rabindranath Thákur, který se zasloužil o zrušení kastovníctví. O něm napsal: „Tento neměnný a vše pronikající systém kast zajisté nevzbudil v lidech jednotu, ale naopak udržoval v nich nesourodou rozdílnost, která měla za následek veškerou ztrátu moci a přizpůsobivosti v zhodnocování nových poměrů a vlivů. Nová generace indického lidu je

podle mého mínění závislá na odstraňování těchto kastovních předpisů. Nyní přišla doba, kdy Indie musí začít budovat a stavět na nových základech...“

Členové Brahma Samaj vystavěli v Kalkatě v roce 1868 chrám, který je otevřen všem lidem bez rozdílu rasy, kasty nebo náboženského přesvědčení. Má na štítě heslo: „Neuctíváme Boha slovy, ale srdcem.“ V zakládající listině tohoto unitářského hnutí v Indii, kterou sepsal R. M. Roy, čteme přání, aby žádné náboženství nebylo tupeno. Víra musí povzbuzovat k rozjímání o Svrchované Bytosti, k milosrdné lásce, k soucitu, ke ctnosti a musí zesilovat pouta mezi lidmi.

Nejznámější osobností tohoto indického unitářského hnutí byl beze sporu Rabindranath Thákur, který je znám v celém světě svými romány a povídkami. Rabindranath Thákur (Tagore) zemřel 6. 5. 1941 a unitáři nezapomenou, že to byl velký člověk, indický unitář, který ukazoval lidem celého světa cestu k opravdové zbožnosti a lásce k Bohu ve službě člověka k člověku. Řada jeho knih byla přeložena do češtiny. Vyžádejte si jejich seznam u našich knihovníků.

Indičtí unitáři jsou členy IARF a tak 28. kongres IARF se konal v Indii, ve městě Bangalore v roce 1993 od 14. do 18. srpna. Téma kongresu bylo „Víra v akci“. Následné dny od 18. do 23. srpna byly věnovány diskusím na téma „Mezináboženská spolupráce a naše vize pro 21. století“. Pro své překrásné parky, zahrady a dlouhé ulice s kvetoucími stromy je Bangalore nazýváno městem zahrad. Teplota se pohybovala mezi 19 až 29 °C. IARF v Indii dokázala vytvořit aktivní spolupráci s dalšími světovými organizacemi jako jsou „Chrám porozumění“, „Světový kongres víry“ a „Světová konference náboženství a míru“, se kterými byly probírány různé aspekty mírové spolupráce v pracovních skupinách. Krom členů evropských a amerických unitářů se kongresu a jeho následného programu zúčastnili členové Brahma Samaj, muslimských, hinduistických i sikhských pokrokových organizací Indie a Bangladéše.

Zahajovacího programu se zúčastnil guvernér státu Karnataka Kursheed Alam Khan, který s námi strávil i volný čas ve velké zahradě. V Indii jsme se přesvědčili, že Brahma Samaj a IARF spojují pokrokové náboženské skupiny pro mírovou práci. Také jsme byli v ašramu Sri Aurobinda Ghose, navštívili jsme různé modlitebny a nakonec i smutně proslulého „svatého muže“ Sai Babu, v jehož vysokým plotem uzavřeném ašramu bylo fotografování zakázáno.

Závěrem poznamenávám, že hlavní údaje o IARF vložil jeho generální tajemník Andrew C. Clark do webové stránky před posledním kongresem IARF v Budapešti v roce 2002.

Uvádím ještě všechny organizace, které s námi v rámci IARF spolupracují:

1. Brahma Samaj, založena v r. 1828 Ram Mohun Royem.
2. Mahabodhi Society, založena 1956.
3. Ramakrishna Mission, založena 1886, má 130 odboček v Indii, Bangladéši, ale také v Evropě a v USA.

4. Bhai Vir Singh Sahitva Sadan – studijní středisko sikhské organizace.
5. Guru Nanak Foundation spolupracuje s IARF od r. 1977 a v r.1983 se stala členem.
6. Seng Khasi organizace založená v r. 1899 v pohoří Khasi.
7. Donyi-Polo Mission Taniu v s. v. Indii.
8. Sankardev Institute of Culture v Asamu.
9. Unie unitářů s. v. Indie od r. 1887 – má 29 kongregací v oblasti Asamu a Meghalaye.

Krom těchto organizací v Indii spolupracuje s IARF 6 pokrokových skupin v Bangladéši.

Končím českým překladem Thákurovy modlitby:

Toto je má modlitba k Tobě, Bože, dej mi sílu, abych lehce snášel radosti i žaly, abych nikdy nepřezíral člověka chudého, abych vysoko povznesl svého ducha nad denní malichernosti, a dej mi sílu, abych svou sílu vzdal s láskou vůli Tvé.

(Podle The Renaissance in India and its Missionary aspect by the Rev. C. F. Andrews, M. A. a mého článku v Cestách a cílech, roč. 1944, s.143.)

Jarmila Plotěná:

CO JE VÍTĚZSTVÍ A CO JE PROHRA?

Klademe si někdy tuto otázku nebo se ptáme: „Co je vítězství a kdo je vítěz?“ Dle toho jak si na tuto otázku lidé odpovídají, poznáme, kdo si takto odpovídá: člověk, který si jako životní cíl a vítězství stanovil velice zbohatnout, tak aby už nikdy nemusel pracovat a nedosáhl tohoto cíle, může se považovat za poraženého. A skutečně jsou takoví lidé. Mají vše základní, co k životu potřebují, domov, práci a jsou i relativně zdraví, avšak doma jsou nespokojení, práce je nebaví a považují ji za nutné zlo, zdraví si neváží a většinou si je kazí. Většinu volného času tráví před obrazovkou TV a závistivě sledují různé hvězdy nebo planě sní u filmů o boháčích a tzv. úspěšných lidech. Takoví televizní a filmoví snílci nikdy neobjeví svoje skutečné nadání (a jako každá lidská bytost jistě nějaké mají) a život promarní.

Naopak jsou lidé, kteří mají velmi těžké výchozí podmínky, žijí v situaci, s níž by si málokdo dokázal poradit, často mají za sebou řadu těžkých zkoušek a jsou to bytosti šťastné, tvůrčí, nápadité, radost dávající, kde se objeví. Život považují za příležitost

k vítězství – ne však nad ostatními, ale nad sebou samým. Takoví vědí, že nejmocnější je ten, kdo stále znovu vítězí sám nad sebou.

A co je vítězství a co prohra v případě nás unitářů? Osobně si myslím, že malým krůčkem k vítězství je už naše volba. Být unitář, pro mě znamená možnost každého hledat cestu jak být sám sebou. Je to dáno unitářským pluralismem a přátelským individualismem, protože jen vnitřně svobodné a navzájem sympatické bytosti, mohou prožívat krásná přátelství. Vztahy lidí přespříliš se přizpůsobujících nějaké doktríně nebo vzoru, nějakému vedení, mistrovi nebo tzv. vůdčí osobnosti, jsou vždy jen problematické a nemají dlouhé trvání. Prvotní nadšení pro takovou totalitu brzy vyprchá a pak obvykle zůstane hlavním důvodem setrvávání v takových vztazích jen zvyk nebo ekonomické výhody. Jsou ovšem lidé, kteří pevně stanovený životní ideál a dogmatické vedení po delší dobu života ke svému vývoji potřebují. Unitáři k nim nepatří, jakákoliv dogmatika i zastřeně a nenápadně existující a jakákoliv autoritářství je většinou svazuje. Je pro nás unitáře dokonce přímo typické, že ani náš zakladatel dr. Čapek nikde nevytýčil nějaký konkrétní idol, životní cíl nebo konkrétní obraz spásy, k nimž by se měl člověk upínat a sám sebe přizpůsobovat. V knize „Nálada a její vědomé tvoření“ píše: „Měli bychom si také uvědomit, že se nemáme stát kopiemi druhých lidí, že nejsme určeni jenom k tomu, abychom obdivovali a opěvovali velikost či slávu ostatních. My sami v sobě nosíme tvůrčí sílu, tvůrčího ducha, a naším podstatným posláním je tyto síly v sobě projevit.“

Tak nesnadná a při tom nádherná cesta k sobě samému je naše unitářská cesta – metoda bez metody – bez přesných návodů, příkazů a pokynů. Je zároveň cestou životem a cestou tzv. duchovní – tyto dvě stránky nijak neoddělujeme, právě tak jako neoddělujeme svět a nějaké „nadpřirozeno“. Tušíme, že tajemství života je blíže než kdo tuší v každé vteřině a v každé duši. Vítěz unitář je tomuto tajemství stále blíže, je stále blíže sobě samému – svému nejlepšímu já, své magnetické ručce, která ukazuje správný směr a správné řešení jaksí nadosobně bez ohledu na naše výhody, pohodlí či sobectví osobních zájmů. Vítěz unitář je stále blíže moudrosti, o níž moc nemluví, nijak si ji nemaluje, ale potkává ji v každém správném činu a rozhodnutí, jak píše dr. Čapek: „jestliže správně činíme, není důležité na co při tom věříme“. (Tak různé představy a víry nijak neživíme ani proti nim nevystupujeme.)

A co je prohra, konkrétně pro unitáře? vzdalovat se sobě samému, vzdalovat se klidu v srdci, radosti, vstřícnosti, lásce a přátelství. (Vzdalovat se moudrosti.) O všem tom sice mluvit, opěvovat to, ale žít životem jen vnějším, uspěchaným, povrchním. Vzdalovat se moudrosti. A jak to s námi je, pozná každý sám u sebe a nikdo to za něho nemůže poznat ani napravit. Každý sám za sebe a svým přičiněním jsme v tomto smyslu poražený nebo vítěz.

V ŽIVOTNÍCH ZKOUŠKÁCH KÉŽ VÍTĚZÍME

V životní zkoušce nezdaru, bídy a neštěstí, kéž nalezneme paprsek naděje a sílu k této naději směřovat. Nad pocity zklamání a zoufalství –

KÉŽ ZVÍTĚZÍME.

V životní zkoušce všednosti, kdy jeden den se podobá druhému a zdá se nám, že nic nového již nepřijde, ať v sobě nacházíme sílu vidět vše nově a darováním radosti druhým nad jednotvárností a nudou –

KÉŽ ZVÍTĚZÍME.

V životní zkoušce úspěchu, bohatství a štěstí kéž si nepředstavujeme, že jsou naší zásluhou a že nám navždy musí zůstat. Ať jsme pokorní a štedří. Nad pokušením pýchy –

KÉŽ ZVÍTĚZÍME.

V životní zkoušce samoty, nudy a bezradnosti kéž nalezneme přátelství a radu sami sobě. Z tohoto bohatství ať ještě jiným rozdáváme a pomocí užitečnosti pro své okolí nad vlastní nudou a nerozhodností –

KÉŽ ZVÍTĚZÍME.

V životní zkoušce obtížných mezilidských vztahů ať nepropadáme zášti a nepřátelství. Nezištným zájmem o své bližní nad pokušením nelásky –

KÉŽ ZVÍTĚZÍME.

V životní zkoušce mnoha úkolů a práce, protichůdných požadavků lidí, kéž nepropadáme nervozitě a vytrvalostí a vnitřním řádem nad každým zmatkem –

KÉŽ ZVÍTĚZÍME.

V životní zkoušce pocitů marnosti a smutku ať poznáme pomíjivost všech dočasných věcí a každodenní žitou moudrostí –

KÉŽ STÁLE SAMI NAD SEBOU VÍTĚZÍME!

Jarmila Plotěná

KRIZE

LIBERALISMU?

Václav Klaus „obvinil“ Václava Havla ze „znovu vynoření špičky ledovce třetí cesty, kterou jsme pokládali za opuštěnou“.

Mám za to, že podstata není v jedné, druhé či třetí cestě, ale v cíli – a ten musí být jediný: vytvoření prosperující společnosti, v níž bude mít každý zaručeny základní hmotné a duchovní jistoty a možnost uplatnit své individuální schopnosti a zájmy k prospěchu svému i celé společnosti.

Procházíme nyní myslím, obdobím krize idejí socialismu i liberalismu. (Krise neznámá úpadek, ale vyvrcholení konfliktu před katarzí, očistou.) tzv. „reálný socialismus“ nebyl socialismem, ale jen jeho pitvornou, někdy až hrůznou karikaturou, oligarchickým etatismem, v němž autoritativně a voluntaristicky rozhodovala úzká skupinka lidí, zaštiťujících se „Stranou“.

Obdobně náš soudobý „liberalismus“ má zejména s duchovní podstatou liberalismu málo společného a „scvrkl se“ spíše na „tržní džungli“. Vnučuje-li vládnoucí garnitura občanům ideu, že jediné rozumnými cíli jsou ekonomický růst a konzumní blahobyt a toleruje všestranný tlak, který nutí občany přijmout tyto cíle za své, chová se neliberálně – „direktivně“. Určuje celospolečenský cíl – dokonce v rozporu s tím, kudy by se měl vývoj ubírat vzhledem ke globálním ekologickým a demografickým problémům, a není daleka garniturám, jež vnucovaly „lidu“ fantasmagorii „ráje socialismu“.

Zkomercializovaly se život i mezilidské vztahy – i Vánoce... Člověk je chápán jen jako „homo economicus“ bez vyšších duchovních zájmů a cílů.

Nejde o to stále donekonečna víc a levněji vyrábět, víc a „nemoudře“ konzumovat, stále nákladněji se léčit – jde o to rozumněji a plněji žít.

Je třeba se vymanit z idejí karteziánského racionalismu, jenž vytvořil obraz člověka jako instinkty hnaného „biologického stroje“, kterému jsou vlastní individualismus, důraz na sobectví, soutěž a princip „přežití nejschopnějších“ jako přirozené, v podstatě zdravé tendence. Racionalisticko-liberalisticky jednající člověk je nebezpečím pro existenci života na Zemi.

Neexistují jen jedinci, jejichž úkolem je vytvářet bohatství, jak tvrdila „Železná lady“, ale mezi nimi je množství vazeb, které je spojují i rozdělují, a je třeba hledat takové vztahy, jež by nebrzdily, ale podporovaly optimální rozvoj lidské společnosti. I v ní by měla v jistém smyslu platit zásada: „Co je dobré pro roj, je dobré i pro včelu.“ Včelám tento princip umožnil přežít desítky milionů let. Má tedy lidstvo co „dohánět“.

Oč jde při řešení krize socialismu a liberalismu – jaká může být katarze? V žádném případě nemůže jít o „kompromis“, ale o dialektickou jednotu těchto dvou zdánlivých protikladů – nikoli o „třetí“, ale jedinou možnou cestu optimálního politického i ekonomického rozvoje společnosti – snad o „sociální liberalismus“, spojující kladné prvky obou systémů.

Zapamatoval jsem si tři zajímavé myšlenky z filmu „Malý Buddha“: „Napneš-li strunu příliš, praskne – když ji necháš moc volnou, nebude hrát. Cesta k osvětlení je spojnice všech protichůdných extrémů. Střední cesta byla hlubokou pravdou, kterou Sidharta (Buddha) učil celý svět.“

Pokouším se zformulovat myšlenku součinnosti (coactivity) jako principu budoucích politických, ekonomických i mezilidských vztahů.

Nechci být snílkem a domnívat se, že by se tato myšlenka mohla prosadit ze dne na den, že by se z každého ekonomického „dravce“ mohl stát přes noc „lidumil“, který přijme zásadu „dobrovolné skromnosti“ a místo „nemoudré“ spotřeby podpoří třeba princip „trvale udržitelného rozvoje“. Změna mezilidských vztahů je věcí generací. Víme však též, že stačilo, aby se Šavel změnil v Pavla a stal se z potlačovatele ideologem křesťanství, a aby biblický boháč Zacheus dal, po setkání s Ježíšem, půl „statků“ chudým.

Oč jde? Především o to, že nelze „za vším hledat peníze“ (jak zní, dosti nešťastně, název knihy Milтона Friedmana), ale především člověka – a že makro-ekonomické „křivky“ nevyřeší problémy nezaměstnaných, ani lidí, žijících na světě v neznalosti, bídě, hladu, utrpení a bez lékařské pomoci.

Vzpomínám si na zážitek z televize, kdy Václav Klaus, ještě jako ministr financí, kreslil na tabuli křivky a vypočítával „optimální“ míru nezaměstnanosti. V té chvíli jsem tam neviděl jeho, ale mimozemšťana z filmu před čtvrt stoletím, který se podívoval způsobu rozmnožování lidí, a na dotaz, jak se rozmnožují oni, odpověděl: „My se vypočítáváme.“ Přitom si vědomostí a pílí Václava Klause vážím – méně jeho vystupování.

V čem vidím možnost uplatnění principu součinnosti?

Především v ideovém liberalismu formulovaném Komenským: „Budou-li lidem uvolněny všechny jejich schopnosti od překážek tak, aby věděli, že co chtějí a znají, také mohou, je naděje, že pokročí k svým nejlepším cílům.“ A také v Kollárově verši: „Svobody kdo hoden, svobodu zná vážit každou.“

V tom, že míru liberalizace společnosti nelze posuzovat jen dle toho, nakolik se v její ekonomice uplatňuje princip „laissez faire“, ale i podle přesných a uvážlivých pravidel této liberalizace a jejich dodržování – zejména v souvislosti s prosazováním se přirozených i umělých monopolů.

V uvědomění si, že k optimálnímu rozvoji společnosti nemůže vést sobectví, soutěž, boj o přežití nejschopnějších, „třídní boj“ či nadvláda a monopolní nadřazenost toho či onoho jedince nebo společenské vrstvy, ale vzájemné uznání a pochopení různosti jejich společenských a ekonomických rolí i jejich ocenění – a z toho plynoucí součinnost jednotlivců i skupin.

V poznání, že nejen „ad absurdum“ stupňovaná spotřeba hmotných statků a „honba“ za penězi jsou smyslem existence člověka – a že k lidským právům každého občana patří společenské zajištění podmínek možnosti dosažení takové hmotné i duchovní úrovně, jež odpovídá stupni rozvoje dané společnosti.

Ve vyvážené roli jedince a společenských orgánů včetně státu při stanovení ekonomických i jiných priorit. Je nutné brát v úvahu, že objektivní celospolečenská hodnotová stupnice a subjektivní hodnotové stupnice občanů mohou být různé. Je třeba působit na utváření jejich účelné rovnováhy.

V této souvislosti se bude stávat stále závažnějším problémem zajišťování nejen hmotné existence, ale i uplatnění občanů, kteří budou vyřazováni z ekonomického procesu nebo se do něho nebudou moci začlenit.

Rozvojem programově řízených výrobních systémů vstupujeme do epochy, naplňující Aristotelovu, v jeho době zdánlivě nikdy nesplnitelnou, vizi: „Kdyby každý jednotlivý nástroj mohl na rozkaz nebo s předvídáním takového rozkazu splnit svou úlohu, kdyby člunky tkaly samy a paličky hrály na kytaru, pak by ani stavitelé nepotřebovali pomocníků, ani páni otroků.“

Ano, „páni“ již leckdy přestávají potřebovat „otroků“ – ti se stávají nezaměstnanými. Nezaměstnanost nabývá charakteru trvalého atributu ekonomicky vyspělých zemí a v jistém smyslu i měřítko jejich vyspělosti.

Vyvstává základní společenskoetický problém: Práce, která byla nejen nutným prostředkem k zajištění existence člověka, ale i jistým smyslem jeho života, již nebude pro všechny – jak těm, pro něž nebude, nejen zajistit hmotnou existenci, ale i jaký jim dát nový smysl života...

Zejména v této souvislosti bude velmi závažná nutnost změny mezilidských vztahů z konfrontačních ve vztahy vzájemné součinnosti. Běda, kdyby se vrstva „pracujících“ snažila si jen udržet a upevnit toto své „privilegium“ a ostatní zatlačila do hmotného a morálního ghetta společnosti.

V připravované studii „Za vším hledej lidi“ chci také uvést nutnost změny v hodnocení priorit ekonomického procesu, od zatím preferovaného zvyšování výroby a její produktivity k problematice racionální spotřeby a rozdělování – a zdůraznit význam „tří úč.“ v ekonomice – což není Leninovo „učit se, učit se, učit se...“ – ale „účelovost, účelnost a účinnost!“

Bohatství společnosti není v penězích, ale v reálných hodnotách, hmotných i duchovních – a zejména v lidech, v jejich znalostech a schopnostech.

Rozhodnutím prezidenta Nixona z roku 1971 o nesměnitelnosti za zlato ztratily papírové peníze charakter „zbožních“ hodnot a jsou teď v podstatě ciframi v počítačích, krytými (jak uvádí Milton Friedmann) jen „důvěrou“.

Znalec Nostradamových proroctví uvádí, že tento věstec 16. století předpověděl na poslední léta 20. století pád „náhražek zlata a stříbra“, přestože v jeho době byla jen kovová měna a papírové peníze ještě nebyly. Při ztrátě „důvěry“ je možné vše. Avšak ani všechny Nostradamovy věštby se nemusí splnit. Na závěr uvedu alespoň jednu z mála jeho příznivých vizí: „Lidství principem hlavním se stane, na úkor mnoha model dřívějších.“

Vážený přítelé, předkládám Vám tuto úvahu a prosím o zaslání Vašich názorů, připomínek a námětů k ní. Pomůže mi to v další práci. Máte-li přátele a známé, zajímající se o tyto problémy, seznamte je s ní – i jejich podněty a případnou spolupráci uvítám.

Ing. Rostislav Havránek

Svat. Čecha 7, 612 00 Brno

Džalál-ud-dín Rúmí – Maulaví:

PÍSEŇ PÍŠŤALY

Slyšte píšťaly žalostné pění,
vždyť právě jako vy se trápí pro loučení.

Proč trápí se a zpívá v žalostném bolu?
Protože odřízli ji od rodného stvolu.

Kdo svou bolest a žal už nemůže víc skrývat,
ať vyslechne píšťalu, co mu bude zpívat.

Pečuji o všechny, kdo v dálce cizích zemí
pro svou vlast trápí se a pro loučení.

Účastním se cesty každého, ať mívá
nešťastný osud nebo štěstím zpívá,

však nejbližším přítelem bývám tomu,
kdo rmoutí se, trápí a tone v bolu.

Těžko však pochopí někdo mé strádání,
vždyť duše jiného těžko je k poznání.

Vždyť naše chápání je od duše oddělené,
ční mezi nimi zeď, je velmi vzdálené.

Není jak větřík chladivý můj hlas,
o to ohnivěji rozpaluje nás.

Jestli váš přítel je v dálavách vzdálený,
já jsem mu blízká – píšťalka ze třtiny.

Já přiblížit umím svým zpěvným hlasem
podivuhodný svět nad prostorem a časem.

I chudý duchem rád na moji třtinu hude,

já stejně přijímám bohaté i chudé.

Jen těm, kdo nelehkou stezkou kráčeji,
poskytnu oporu, pomoc a naději.

V slzách si přeji, byť byste jedenkrát
cháпали plně, jak Mandžun měl Lajlu rád.

Rozum však nemůže rozborem odhalit,
co lidské srdce zná, co oceňuje cit.

Je možné, že touhu mou nechápe jediný,
vždyť kdo by ocenil hlas píšťalky ze třtiny.

Vždyť stesk, touha a žal
putují po mé cestě dál.

Hojnosti léta jsou ta tam
a já jen vděčně vzpomínám.

A rybky lovím odešlých dní,
vleče se den i čas, kdy se rozední.

Však život na světle pro toho není,
kdo obživu hledá v shonu a kormoucení.

Kdo potravu hledá pouze svému voru,
tomu je poznání zavřeno na závoru.

Pohrdá poznáním a nebude mít zdání,
že obstarává loď a neví co je za ní.

Není totožný, kdo podstatu poznává,
s tím, kdo cestou jde a teprv poznat má.

Přetrhněte řetěz, i kdyby byl zlatý,
ceňte si svobody, nebud'te předpojatí.

A věz, že v životě má všechno svoji výšku,
vždyť celé řeky proud nevedeš do kalíšku.

Jen oči nevědomého a lakomce ať plníš ze všech sil,
nikdy se nestane, že bys je naplnil.

Však otrok lásky, co trhá svoje šaty o bodláčí,
poklesky jiných z lásky k nim na sebe stáčí.

Láska je čestná a proto darována,
pro sjednocení duše je lidem dána.

Věrněji nežli nevěrnější svatí
léčí duše a obvazuje rány.

Její dech naše pozemské bydlo
povznáší k nebi, kde Nejvyšší má sídlo.

Je zázrak nad zázraky, co láska dokáže,
vždyť i němému jazyk rozváže.

Sjednot' se s přítelem v jedné písni notě
a jsouc i na poušti, nebudeš o samotě.

Kdyby tě navždycky přítel opustil,
poznáš, že ke zpěvu nemáš více sil.

Víš, že sta nápěvů slavík znát může,
a přec oněmí v sadu, kde zvadly růže.

Milující – sám prach, však v představě si tvoří
předmět své lásky, do něhož se noří.

Sám ubohý, světlem se neodívá,
jak bídný sokol, který jiné skrývá.

Temnota kolem a v nitru to zebe,
jak poznat... kudy cesta vede.

Pravdě jiného se světla nedostane,
než srdce v lásce láskou odevzdané.

PhDr. Boris Merhaut:

NÁVRH OTEVŘENÉHO DOPISU

MINISTRYNI ZDRAVOTNICTVÍ MUDR. SOUČKOVÉ

Vítáme, že v ČR konečně do této funkce ryze servisního typu byla jmenována žena. Přáli bychom si, abyste uspěla s tolik potřebnou reformou jako Vaše kolegyně ve Francii či Skandinávii. Pozorně sledujeme, jak televize i ostatní média prorážejí bariéru, kterou tak sveřepě hájí lobby etablované medicíny, obhajující vztah lékař - pacient v zavedené praxi dominance - submise, zuby nehty se bránící takovým novotám ze Západu jako práva pacientů či dokonce práva dětských pacientů.

Veřejnost se tak s údivem dovídá odborníkům známá fakta, že zatímco chybí obvodní lékaři, je přebytek specialistů různých oborů, což je podněcuje k honbě za tzv. honorovanými body. Konstatuje se, že je o plnou třetinu víc nemocničních lůžek, než je v členských zemích EU. Farmaceutické firmy se předhánějí v nabídkách výhod lékařům, kteří zvýší preskribci zainteresované firmy. Tak se stalo, že lékař není osoba, která léčí, nýbrž osoba, která sotva se pacient objeví ve dveřích hbitě předpisuje léky, aby co nejrychleji vyprovodila nemocného z ordinace. Řada lékařů v této bohublé činnosti dosahuje takové zručnosti, že by patřili do Guinnessovy Knihy rekordů.

Pohoršuje nás jednání některých lékařů zrušené nemocnice v Plané u Mariánských Lázní, kteří pochybnými machinacemi s přesčasy si měsíční platy vyšponovali až na 80 tisíc. Vinu vidíme nejen v lidské chamtivosti, ale především v systému, který takovéto jednání proti dobrým mravům umožňuje.

Brněnská obec unitářů má většinu členů staršího věku a tak není divu, že nás zajímá úroveň zdravotní péče o důchodce vysokého věku. V rámci daných možností své osamělé členy navštěvujeme a pomáháme jim, i když je to časově mimořádně náročné.

Uvítali bychom, kdyby perspektivně v každém kraji vznikl hospic pro terminálně nemocné, kde by byl vyškolený personál schopný podávat místo derivátů morfia, které tiší bolesti zpravidla na dvě hodiny, psychedelika LSD nebo psilocybin s daleko delší působností. O tomto způsobu ulehčení procesu umírání se v ČR ví už od 70. let, kdy o něm v Praze referoval Kurland, šéflékař Maryland Psychiatric Research Center. Na výzkum Kanaďana Erica Kasta tam navázal vynálezce tzv. holotropní terapie MUDr. Stanislav Grof, CSc., který na téma Psychoterapie psychotropními látkami obhájil kandidaturu věd ve Výzkumném ústavu psychiatrickém v Praze 8 – Bohnicích. Spoluautorem studie byl straník primář.

Grof pracoval v USA od r. 1967 a po sovětské okupaci se nevrátil. Pro opuštění republiky byl odsouzen k pěti letům, proto nemohl na pražský *Congresus Neuro-Psychiatricus* osobně přijet.

Komunisté odmítli experimentální aplikaci psychedelik u umírajících byt' jen experimentálně na malém vzorku probantů vyzkoušet: měli strach, že prožitky a vize naruší marx-leninské dogma.

V tomto ohledu situace po Plyšové revoluci 1989 se nezměnila, protože v opozici tentokrát byla vysoká církevní hierarchie, která tak jako kněží v USA se obávala, že by to narušilo její pastorační činnost u terminálně nemocných, pokud ji jednotlivé denominace prováděly. Protože docházelo k abuzu psychedelik mládeží, byly postaveny mimo zákon a jejich aplikace u terapie neuróz, jak ji prováděl tým prim. Milana Hausnera, byla zastavena. S tím i výroba LSD 25 v Příboru, shodou okolností rodiště zakladatele psychoanalýzy Sigmunda Freuda.

Po válce Hoffmannova nadace výzkum psychedelik obnovila. Vyslala do ČSR svého náboráře, který vyhledával zbytek lidí, kteří měli oprávnění s halucinogeny terapeuticky pracovat. Nabízel tříletý kontrakt na výzkum, ale nikdo se na tak dlouho nemohl uvázat.

Letos nadace, která má svůj klub v Jelení ulici na Hradčanech uspořádala výstavu kreseb pod vlivem psychedelik a uspořádala panel, v němž zasedli lékaři, psychologové a umělci, které se této terapii v minulosti podrobili. Bez pozvání se tam dostavil pracovník televize, který průběh panelu snímal, protože pořadatelé ho nechtěli vykázat, aby nevznikl dojem, že se tam děje cosi ilegálního. následkem toho dva pozvaní lékaři odmítli vystoupit, protože se báli represe či sankcí od svých nynějších šéfů. Z téhož důvodu nevznikla ani plánovaná rezoluce, požadující obnovení výzkumu.

Zdá se nám, že plánovaná transformace nemocničních lůžek na zařízení typu LDN dává prostor pro vznik oddělení typu hospiců, kde v žádném případě náklad na lůžko typu LDN nepřekročí náklad v hospici.

Z původního týmu po smrti primáře Hausnera zbývá jen torzo. Koordinátorem obnovené skupiny může být jedině docent MUDr. Miloš Vojtěchovský, CSc. (nar. 1925). Další členové neurolog MUDr. Oldřich Chumchal, psychiatři MUDr. Obešlová-Haškovcová, MUDr. Sobotkovičová, psychologové Iva Šípová ze Sexuologického ústavu, jednoruký psycholog z bohnické léčebny a psycholog Boris Merhaut. Ti jsou schopni zkušenosti psychedelické terapie dále předat mladé generaci terapeutů, kteří si zachovali etický přístup a dosud nepodlehli amorálnosti trhu.

Rozjezdovou dobu pro hospice popsaného typu odhadujeme na 4 až 5 let, tedy na dobu, kdy naše generace průkopníků psychedelické terapie bude dožívat.

Vážená paní ministryně, nenechte si ujít příležitost dát šanci idealistům, z nichž nikdo není numismatikem a umožnit jim sloužit těm odepsaným. I občan nenábožensky založený by měl dostat příležitost ukončit svou pozemskou existenci pokojněji a méně bolestněji, tedy v souladu s humanistickou tradicí, na níž byla Masarykova republika postavena. Formulátor návrhu publicista, novinář a psycholog PhDr. Boris Merhaut, původně indolog a religionista, za totality pracoval s prof. Martinem Potůčkem v komisi pro reformu zdravotnictví.

P.S. Dovolujeme si připomenout, že Stanislav Grof, který je ve světě známý pod lichotivou přezdívkou „český Jung“, byl navržen na Nobelovu cenu za medicínu. Shodou okolností jeho mladší bratr Pavel je dlouholetým zástupcem Kanady ve WHO. Byl členem komise pro reformu studia medicíny v ČSR, ale ta nepokročila, protože etablovaná medicína se brání jakýmkoliv změnám. Sir Paul za své zásluhy byl povýšen britskou královnou Alžbětou II. do šlechtického stavu.

Boris Merhaut pracoval v nadúvazku u primáře Hausnera v psychiatrické léčebně Sadecká. Během totality byl v komisi prof. Martina Potůčka pro reformu zdravotnictví.

EKOLOGICKÉ DESÁTERO KŘESŤANSKÉ AKADEMIE

1. Pamatuj, že nejsi svrchovaným pánem světa. Uvědom si a respektuj, že nad tebou existuje vyšší autorita, jíž jsi nějakým způsobem odpovědný nejen za svůj život, ale i za druhé lidi a za přírodu i prostředí, které tě obklopuje a jež spoluvytváříš.
2. Nezneužívej přírodu a veškeré tvorstvo ke svému sobeckému prospěchu, neboť je chrámem Nejvyššího.
3. Vnímej přírodu a všechny tvory jako dílo vznešeného Stvořitele, tedy jako něco svátečního. Dotýkej se Jeho díla s patřičným respektem, neboť jde o obrovský dar, nezasloužený, ale přesto svěřený tvým rukám.
4. Važ si přírody, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi, chraň ji neboť podle Boží vůle z ní čerpáš podmínky pro svůj život a vše, co ti po materiální stránce umožňuje prožívat jej důstojným způsobem.
5. Respektuj a cti život ve všech jeho formách a vývojových stádiích. Nenadužívej práv, které ti vůči živočichům a rostlinám dal Stvořitel.
6. Pamatuj, že smyslem tvého života není rozkoš vykupovaná nelegitimním drancováním přírodních zdrojů násilím a útlakem. Jsi stvořen k vyšším věcem.
7. Nepřivlastňuj si z darů přírody a lidské civilizace nic, co nezbytně nepotřebuješ k důstojnému a střídavě spokojenému životu. Vše co se ti nabízí, považuj za velkorysý dar a zamýšlej se nad tím, kým a proč ti byl dán.
8. Byla ti Bohem svěřena velká role být korunou a reprezentantem tvorstva. Snaž se být této úloze věren, nevydávej v ní křivé svědectví, aby živočichové a rostliny spolu s veškerým stvořením se proti tobě nedovolávali u Tvůrce spravedlnosti.

9. Varuj se dychtivosti po nadměrném pohodlí. Střízlivě uvažuj o svých možnostech, schopnostech a úkolech, nedostacích i přednostech. Uvědom si, že každé materiální potěšení je třeba platit spotřebou nějakých zdrojů, které jsou božským darem.

10. Respektuj práva přírody jako Božího díla. Nebaž po ničem z jejího bohatství, co nutně nepotřebuješ k důstojnému životu svému nebo těch, kteří jsou svěřeni tvé péči.

Miloš Mikota:

BUDDHOVO POSELSTVÍ A UNITÁŘI

Je tomu již více jak 2600 let, co se Buddha narodil. To je jistě dlouhá doba v dějinách lidstva, avšak poselství, které On přinesl světu, je dosud tak živé, jako bylo v den, kdy je poprvé hlásal v Jelením Parku poblíž Benáresu. Věk, v němž se Buddha objevil, byl v mnoha ohledech věkem tvůrčích objevů a hluboké přestavby lidské společnosti.

Byl to věk Parmenida a Pythagora, věk Izaiáše a Joba, Lao-c', Konfucia a Mahaviry. A právě v tomto věku, poznamenaném objevením se řady velkých myslitelů, zažehl Buddha svoji pochodeň duchovního jasů, jejíž význam se nyní rozšiřuje do celého světa. Není tajemstvím, že mnoho unitářských myslitelů bylo ovlivněno jeho „duchovním jasem“.

Ačkoli Buddha není zcela výjimečným, neboť proces osvícení neboli probuzení probíhal v minulosti nesčetněkrát inspirován mnohými osvícenými lidmi, které známe pod různými jmény nebo jako proroky a které cejlonský buddhista nazývá prostě řadou „Buddhů“.

Ve skutečnosti však měli různá jména, která jsme připomněli na počátku této úvahy. K nim připočtíme další známé i neznámé učitele, kteří hlásali duchovní probuzení a osvícení. Mezi nimi je Buddha tím nejznámějším objevitelem, znalcem a propagátorem cesty, která je dnes známa jako cesta buddhismu. Nese jeho jméno, protože to byl právě Buddha, který tuto cestu propagoval díky svému odříkání, obětavosti, vytrvalosti a úsilí, díky svému zdokonalenému poznání, díky své duchovní kázni a meditaci. Probuzený Buddha je proto také nazýván Tathagatem, to je ten, který dovršil a který dosáhl osvícení a dokonalosti. Buddha, na rozdíl od jiných náboženských zakladatelů, není spasitelem, ale je učitelem a příkladem správného duchovního života. Není tu nic esoterického či skrytého v jeho osobě a v jeho učení. Vše, co je o něm a o jeho učení známo, pohybuje se v rámci tohoto života a světa.

Buddha založil své učení na zdravém rozumu a na všeobecné zkušenosti, aniž by vyzdvihoval nadřazenost víry nebo zaručenost spásy skrze něj. Co Buddha učil, to byla a je „Cesta“, kterou může jít každý člověk. Je to cesta ke spáse vlastním úsilím. Buddha

sám často říkal: „Nepřijímejte mé učení jenom z pouhé úcty k mé osobě, ale podle toho, jak jste je sami ověřili ve svém vlastním životě!“

Tak se stal Buddha příkladem mnohým, kteří se rozhodli jít jeho cestou. Svým vlastním životem dokázal, čeho může dosáhnout každý člověk. Buddha byl dobrým znalcem lidské povahy a křehkosti lidského usilování. Proto si nikterak neliboval ve filozofii, která by nebyla filozofií praktickou. Jaký smysl by měla učená disputace o povaze a nutnosti dobra, jestliže by toto dobro nebylo uplatňováno v našem každodenním životě?

Buddha se nezabýval filozofickými nebo metafyzickými spekulacemi, ale vedl své žáky k praktickému životu. Učil je, aby se ve svých životních úsilích zaměřovali k tomu, co slouží blahu nejen jejich, ale i blahu ostatních živých bytostí. Je třeba užívat nejen rozumu, ale i zkušeností, abychom poznali co je vhodné pro zdárný život lidí i ostatních živých tvorů. To vyžaduje co nejdůkladnější výcvik našich poznávacích schopností, a to na základě životních zkušeností, abychom dovedli rozlišovat zdánlivé štěstí od štěstí pravého. Právě štěstí posiluje naše morální kvality, kdežto zdánlivé nepravé štěstí tyto kvality zeslabuje a ničí.

Šťastné je žít osvobozen od zášti a zlé vůle. Šťastná je umírněnost a ohleduplnost vůči všem živým bytostem. Šťastné je osvobození od žádostivosti a připoutanosti. Šťasten je ten, kdo odložil pýchu, pramenící z myšlenky „já jsem já a vše ostatní mi musí sloužit!“ Toto je opravdu největší štěstí člověka podle Buddha.

Svým racionalistickým a humanistickým postojem stal se buddhismus náboženstvím misionářským, které se šířilo do celého světa a svým způsobem ovlivňovalo i jiná náboženství. Mám za to, že v mnoha zemích ovlivnil buddhismus i unitářství, ve kterém užívání rozumu je zásadou prioritní. I v buddhistické literatuře čteme věty, které nám připomněl dr. G. P. Malasekera z Ceylonu: „Nebud' slepý. Využívej svou zkušenost jak nejlépe umíš a plně používej svůj rozum. A pak se rozhodni sám, zda chceš následovat Cestu, kterou nám naznačil Mistr.“ Tím Mistrem byl bezesporu Gautama Buddha. A také mnozí unitáři jej rádi citují, a to zejména proto, že buddhisté – stejně jako unitáři – se zabývají celým člověkem a jeho problémy, které musí být řešeny rozumně, nezaujatě.

„Sám konáš zlo“, říkal Buddha, „sám zkušeností poznáš jeho následky a sám se tedy musíš očistit. Nikdo nemůže očistit nebo spasit druhého.“ Tuto pravdu připomněl Buddha svým žákům těsně před svou smrtí: „Sami sobě buďte světlem, sami sobě útočištěm, držte se pravdy jako světla a jako svého útočiště. Nikde jinde nehledejte útočiště. Pilně pracujte na své spáse!“

Kdo kráčí Buddhovou cestou, stává se Bodhisattvou, tj. bytostí, která usiluje o dosažení stavu buddhovství v nesčetných znovuzrozeních, oddávající se nezištné službě svým bližním. Ne všichni unitáři přijímají toto buddhistické učení o znovuvtělování, i když také v jistém smyslu hovoří o spáse podmíněné životem oddaným službě bližním. Unitáři, stejně jako buddhisté, zdůrazňují důležitost konání dobrých skutků, a to nikoli pro skutky samé, ale pro lásku a úctu člověka k člověku.

Unitáři jsou většinou v podstatě svobodomyšlnými křesťany a jako takoví mají mnoho společného s moderními buddhisty. Obojí ctí život jakožto takový a proto jsou v zásadě

proti zabíjení i proti zlovolnému ubližování živým tvorům a bytostem. Obojí jsou si vědomi toho, že kdyby se Ježíš setkal s Buddhou, že by si velmi rozuměli. A mám za to, že by v dnešní době nad mnohými svými rádoby stoupenci zaplakali. Ptáte se snad proč? Protože ta mnohá staletí, která přešla po jejich fyzické smrti překryla jejich ryzí učení tak, že mnozí lidé je uctívají pouze svými slovy a nikoli skutky. Nezapomínejme na to!

(Použito citátů z článků dr. G. P. Malasekery z Colomba na Ceylonu „Buddha a jeho poselství“.)

VOJNA A MÍR

V roce 1420 někteří náboženští blouznivci očekávali bezprostředně konec světa. Byly předpovězeny konkrétní dny jako určitě poslední. I přes několikeré odložení se konec jednoduše nekonal. Nezbylo než vzít režii konce starého a začátku světa nového do lidských rukou. V zájmu těchto vizí byla zničena a opuštěna mnohá česká města a vesnice a ideologií zpití a obluzení obyvatelé se houfně stěhovali do Tábora. Právě tam měli vyčkat a napomoci příchodu začátku božího království na zemi. Krásné ideje, ale jak nakonec všechno dopadalo a dopadlo známe z hodin dějepisu. Násilím šířená ideologie nemohla dlouhodobě uspět, zejména když se začala vzdalovat pravdě.

I v 21. století podléhá část populace neskutečným vidinám. K novému miléniu se upínaly naděje mnohých s přáním a očekáváním, že v dalších tisíciletích už nebudou žádné války. Změnily se formy vedení boje, ale násilí zůstává. Násilí zůstává dál v myslích lidí, i těch co tak vehementně demonstrují proti válce na náměstích. Kdo by se jen tak vzdával agresivity? Málokdo. Lidstvo se ani za několik tisíciletí příliš v oblasti etiky neposunulo, ani nepoučilo z dějin.

Nyní se schyluje k dalšímu válečnému konfliktu. Jistěže by bylo lepší dosáhnout řešení jinou cestou než použitím síly. Jsou však situace, kdy to jinak nejde. I velcí mistři Zenu i jiných duchovních škol Východu si cenili životů svých i svých žáků a vyvinuli za tím účelem různé systémy bojových umění, aby bylo možno s prázdnýma rukama efektivně čelit útoku i proti ozbrojené přesile. Z toho jednoznačně plyne, že ani duchovní člověk nemusí všechno trpně snášet, a že si nemusí nechat líbit proti němu namířené násilí. Když občas došlo v diskusích v jógaklubu nebo v Unitárii na téma sebeobranu, pak se ing. Jiří Elger jednoznačně stavěl za použití všech prostředků k odražení útoku ze strany zvířete či člověka, včetně mentálních schopností.

Když v září 2001 padla v New Yorku dvojčata světového obchodního centra, párkrát jsem zaslechl: „To mají za to!“ Ale za co, toť otázka? Za úspěšnost? Za ekonomiku? Za politiku? Za indiány či černochoy? Američané zajisté nejsou andělé, ale ani Čechové jimi

nejsou a hned tak nebudou. Stejně zavádějící může být snaha všechno vysvětlovat jen nepříznivou karmou z minulých dob. Vypadalo by to jako hra s jednou rozdanými kartami, přičemž se neuvažuje se svobodnou vůlí jedinců i skupin v kterémkoliv okamžiku existence. Dochází tak k paradoxním představám, že oběť si všechno zasloužila coby odčinění minulé karmické zátěže a agresor je pak považován za nástroj boží. A ono to tak vůbec nemusí být.

Budeme podporovat zploštělé, černobílé vidění, nebo přijmeme fakt, že realita je mnohvrstevnatá a velice pestrá? Člověk zajisté není ani zcela svobodnou bytostí, neboť se zaplétá a je ovlivňován především svou nevědomostí a svými touhami a připoutaností (viz učení Gautamy Buddha), ale také není pouhou loutkou v režii nějaké vyšší bytosti. Agrese může být přeci zrovna tak aktem svobodné vůle agresora a bude jednou vyrovnána působením zákona karmy.

Nestává se, že by diktátoři a tyrani dobrovolně upustili od svých záměrů a jen tak bez boje vyklidili pole. Ne, ne. Ty je potřeba rázně a zavčas klepnout přes prsty. Spoléhat se na to, že se to vyřeší jaksi samo od sebe, nebo že to za nás udělají „ufouni“ nebo „vesmírní lidé“, co mají údajně střežit naši planetu, či podle jiných představ zástup archandělů, se mi jeví stejně nepodložené a spekulativní jako výše popsané očekávání našich předků ve středověku.

K zastavení rozpínivosti Hitlerovy mašinérie se musel spojit celý svět. Jak by to bylo asi dopadlo, kdyby se vyčkávalo a kdyby si Američané řekli, že se jich to vlastně vůbec netýká, když jsou za tou velkou louží?

Josef Hepp

MODLITBA SIOUXSKÝCH INDIÁNŮ

VELIKÝ DUCHU,
JEHOŽ HLAS JE SLYŠEN V TICHOSTI,
JEHOŽ DECH VŠEMU DÁVÁ ŽIVOT,
OBRACÍME SE K TOBĚ
JAKO DĚTI POTŘEBUJÍCÍ POMOC
TVÉ SÍLY A MOUDROSTI.
UMOŽNI NÁM,

ABYCHOM KRÁČEJÍCE UPROSTŘED KRÁSY
V OBYČEJNÉM VIDĚLI NEOBYČEJNÉ
U VĚDOMÍ VELIKÉHO PŘÍLIVU
TOHO PODIVUHODNÉHO,
VE KTERÉM JSME MY
A VŠE OSTATNÍ
V POHYBU.

Miloš Mikota:

MINULOST, PŘÍTOMNOST A BUDOUCNOST

Vše na světě má svou minulost, přítomnost. Tak i náboženské organizace. Tak i NSČU.

Rád bych připomenul, že i náboženské organizace prožívají občas různá krizová období, ba i katastrofická.

První takovou katastrofou pro naši společnost bylo zatčení bratra dr. Norberta Čapka a jeho následná smrt v Dachau v roce 1942. Byl zde však bratr dr. Karel Hašpl a jeho spolupracovníci a naše činnost pokračovala dál, i když bylo třeba dbát velké opatrnosti, neboť jsme byli neustále sledováni. Jak v Protektorátu, tak i později po „únorových událostech“.

Po krátkém probuzení k radostnému svobodnému životu od roku 1945 do roku 1948 následovalo období komunistické, které znamenalo pohromu a katastrofu pro všechny tzv. „lidové demokracie“. Do těchto zemí proudila po válce materiální pomoc nejen z UNNRY, ale také z Unitářské pomocné služby. Generálním ředitelem této Unitarian Service Committee byl Američan Noel Field, který měl sídlo v Ženevě. Jeho bratr Hermann Field byl ředitelem USC ve Varšavě. Oba bratři se v roce 1949 domluvili, že se sejdou v Praze ke konzultaci o pokračování pomocné akce v lidových demokraciích – Polsku, Maďarsku a ČSR. K setkání už však nedošlo, protože Hermann byl zatčen na letišti ve Varšavě a Noel v Praze na Václavském náměstí sovětskou NKVD. Přijel jsem tehdy z Brna do Prahy a společně s bratrem dr. Hašplem jsme šli do hotelu, kde se měl ubytovat Noel Field. Tam jsme se dověděli, že „ten Američan odešel se dvěma pány na procházku“. Po šest let jsme jej neviděli. Noel Field byl vězněn od roku 1949 až do října roku 1954 v Budapešti a stejně i jeho manželka. USC byla prohlášena za americkou špiónážní organizaci. Tím byla práce naší unitářské společnosti velmi ztížena. Doplatil na to jak bratr dr. Karel Hašpl, tak i člen našeho brněnského správního sboru JUDr. Bohumil Ečer, který v Brně přednášel na přelomu čtyřicátých a padesátých let. Dr. Bohumil Ečer byl generálem justiční služby a

bývalým ministrem v Benešově vládě, pověřený stíháním válečných zločinců. To vysvětluje, proč byl neustále sledován, až se jeho zdravotní stav zhoršil tak, že dostal infarkt. Vedl jsem obřad rozloučení v brněnském krematoriu, kterého se zúčastnila řada osobních přátel dr. Ečera, většinou bývalých sociálních demokratů. Příslušníci StB z balkonu krematoria vyfotografovali všechny řečníky – bývalé funkcionáře sociální demokracie i všechny přítomné a pak zabavili knihu kondolencí s podpisy kondolujících. Všichni byli vyslýcháni. Ti, kdož byli usvědčeni jako bývalí sociální demokraté, byli zatčeni a postaveni před soud jako „spiklenci proti komunistickému režimu“, připravující státní převrat. Prý chtěli dosadit do funkce prezidenta republiky dr. Ečera.

Také jsem byl zatčen a souzen pro spolupráci se sociálními demokraty za účelem svržení režimu a současně pro špionáž provozovanou pod vedením Noela Fielda. Vyšetřovací vazba trvala 17 měsíců. A když se konečně naše úřady dověděly, že Noel Field, který byl vězněn v Budapešti, byl rehabilitován a propuštěn na svobodu po zjištění, že jeho zatčení byl omyl a zvláště Beriových lidí, nebyl jsem odsouzen na 15 let, jak žádal prokurátor, ale „pouze“ na čtyři a půl roku.

Již po mém zatčení činnost v Brně začala ochabovat a po krátkém působení bratra reverenda Drahomila Špaleho, který náhle zemřel 23. září 1957 ve věku pouhých dvaceti pěti let a po odchodu prozatímního správce obce bratra Jarky do Ostravy, byla činnost v Brně nulová.

Teprve koncem roku 1966 byla z iniciativy bratra dr. Antropia a ÚSS ustavena laická skupina přednášejících s bratrem Bohumilem Houserem, ing. Jiřím Elgerem, Milošem Horkým, Tesou a Otakarem Vojkůvkovými a posléze rozšířena i o mou osobu, přestože jsem byl tehdy zařazen do průmyslu jako pomocný dělník. Stejně jako ostatní jsem přednášel jako laický kazatel (tedy bez platu).

Bratr Bohumil Houser a Otakar Vojkůvka vedli a cvičili skupiny jógy v jiných místnostech než kde se konala naše duchovní shromáždění, takže církevní odbor ministerstva kultury nám to nezakazoval, jak se stalo v pražské obci.

Získali jsme tehdy řadu nových členů a zájemců o naši činnost. Za daných poměrů se nám vedlo velmi dobře, i když jsme museli platit nájem za místnosti pro naše shromáždění. Po krátkou dobu nám Ústřední správní sbor na tyto výlohy poskytoval subvence. Poté došlo k vnitřní krizi v NSČU, když veškeré rozhodování o společnosti si usurpoval bývalý superintendent Vladimír Strejček, byly zastaveny i subvence naší obci. Ta doba byla velmi neblahá. Tzv. přeregistrací byly rozděleny obce na unitářské a univerzalistické, což je jasný protimluv, neboť právě v USA tvoří unitáři a univerzalisté jednu jedinou náboženskou společnost.

Nejsmutnějším bylo vylučování členů, což se nikdy nepraktikovalo - dle současné ústavy, ani těch předešlých, k takovému kroku neexistuje žádný právní podklad.

Nechci jít do detailů a setrávat v minulosti. Rád bych vyjádřil svou hlubokou víru v unitářské principy a v jejich blahodárnou účinnost, když budou poctivě využívány v přítomnosti i budoucnosti. Věřím, že unitářství je náboženstvím zdravým a tvůrčím,

náboženstvím, které nám pomáhá překonávat mnohé překážky i nesnáze, jež se nám staví do cesty.

Věřím, že unitářství vždy znamenalo a znamená tvůrčí jednotu, uplatňováním tolerance, snášenlivosti a spolupráce.

STŘÍPKY ZRCADLA PRAVDY

Kdo Boha mimo nitro hledá, najde všechno jiné, jen s Bohem se mine.

Moudrost Sufiů

Stvořil jsi nás pro sebe a naše srdce nemá klid, dokud nenajde klid u Tebe.

Sv. Augustin z Hippo

Radost, založená v životním ideálu, je ovocným stromem s hlubokými kořeny, který nese vždy čerstvé ovoce a stále svoji sílu z kořenů obnovuje.

N. F. Čapek